

Delavska Pravica

Glasi krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—, ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—, za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavska zbornica, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Po protituberkuloznem kongresu

Prošli teden, od 10. do 12. maja, se je vršil v Ljubljani prvi jugoslovanski protituberkulozni kongres. Bilo je to prvič, da so se sestali v naši državi vsi pomembnejši zdravniki, ki delujejo po zdraviliščih, okrevališčih, bolnišnicah in posebnih posvetovalnicah pri zdravljenju tuberkuloze. Obenem so se istotako prvič pri nas zbrali tudi drugi zastopniki društev, ki jim je naloga, da opozarjajo na veliko umrljivost na jetiki in da delujejo na pobijanju jetike kot ljudske in socialne bolezni. Po vseh drugih državah že dolga desetletja obstojajo taka gibanja, ki imajo nedvomno zaslug, da so zdramila javnost in s številkami in dejstvi, ki so jih ugotovila pri svojem delu, prisilila državo, da je zidala bolnišnice, zdravilišča in domove za težko bolne. Brezdvomno so ta društva po drugih državah s svojim živahnim delom, veliko propagando in zbiranjem težkih števil o vedno večjem širjenju jetike, dosegla znaten pritisk na socialno zakonodajo. Kajti poleg resnice, da je jetika bolezen delovnih slojev, da se razširja po slabih delovnih prostorih, nehigijensko urejenih tovarnah, po zaslihih delavskih in kmetskih stanovanjih je resnica tudi to, da ni nevarna samo revnim slojem, temveč ogroža vsakogar. Iz nezdravih stanovanj delavca in kmeta se po šolah, javnih prostorih in drugod širi tudi med bolj preskrbljene ljudi. Tako je družba, če ne že iz skrbi za delovne ljudi, tudi iz skrbi za lastno zdravje bila primorana zganiti se v boj za omejevanje in preprečevanje te splošne ljudske bolezni.

Zdi se nam, da so težke številke, ki se zbirajo o umrljivosti za jetiko pri nas in vedno večjem številu obolevalcev za jetiko, zganile tudi našo javnost. Statistike, ki jih zbira naše delavsko zavarovanje povedo, da je malo manj ko polovica vseh smrtnih slučajev bilo za jetiko. To je ogromna in težka ugotovitev, ki je za Slovenijo nekoliko boljša, kaže pa v kakšnih razmerah živi delavstvo v naši državi.

Names tega prvega kongresa, kot so ga poudarjali, je bil ta, da se organizira pri nas skrb za jetične in delo za omejevanje širjenja jetike enotno, po načrtu. Pri nas se mnogo izda za zdravljenje jetike. Okrožni uradi, bratovske skladnice, humanitarni fond, država, higienski zavodi, občine, dobrodelnostna društva, vsi vsak na svoj način izdajajo za zdravljenje jetičnih. Vse pa se vrši ločeno, brez skupnega sodelovanja, brez enotnega načrta. Koliko uspešneje in koristneje bi se vse te ogromne vsote (n. pr. OUZD v Ljubljani od l. 1922—1933 je izdal za zdravljenje tuberkuloze 62 milijonov) dale uporabiti, ako bi vse te institucije sodelovale skupno.

To zahtevo kongresa mora delavstvo brezdvomno pozdraviti. Resna prizadevanja kongresa se morejo zaključiti tudi iz dejstva, da se zahteve kongresa, izročene ministru za socialno politiko, ne omejujejo le na propagando in zahtevo po bolnišnicah in zdraviliščih, temveč so bile na kongresu ostro in resno poudarjene tudi sledeče zahteve: Zakon o zaščiti delavstva se mora v celoti, do zadnjega predpisa izvesti in izvajati.

Ziviljenjski pogoji delavca in kmeta se morajo z zakonom in pritiskom države vzdržati na višini, ki omogoča dostojno preživljanje. Pospešiti se mora gradnja cenemih in zdravih stanovanj. Obrati morajo zgraditi svojemu delavstvu zdrava in današnjim zahtevam primerna stanovanja.

Najstrožje se morajo nadzorovati obrati, obrti in industrije v pogledu higiene.

Cim strožje se mora izvajati zakon o zdravstveni zaščiti učencev.

Dalje zahteva kongres, da pri zatiranju jetike

sodelujejo vse oblasti. To zahtevo mora delavstvo podpreti, kjer je zato prilika. Kaj koristijo vsi izdatki bolniških blagajn, ko pa delavec po enem letu ostane brez vsakih sredstev, ko po enem letu zdravljenja v zdravilišču mogoče doseže zopet zdravje, pa mora nazaj v revščino in obup, ali pa celo neozdravljen okužuje doma ženo in otroke!

Iz resolucij in zahtev, ki jih je postavil kongres je jasno tudi prepričanje, da ni mogoče s posameznimi dobrotami in zasilnimi ukrepi doseči drugega kot da se prikriva in zakriva revščina, ki čim dalje bolj objema vse. S krpanjem se samo podaljšuje težko obolenje vse družbe in prikriva vsa nevzdržnost razmer. Če spravimo posameznega

neozdravljivo bolnega v hiralnico, če za silo pozdravimo delavca, da je za kratek čas zopet zmogel za delo; kaj nam to pomaga, če so pa po obratih nehigijenske razmere take, da je vsak dan število obolelih večje, če so plače tako nizke, da ljudje stradajo, če delavec iz zdravilišča pade nazaj v kletno stanovanje in nezadostno prehrano. Zato so si delavci na protijetičnem polju morali postaviti tudi zahteve po najstrožjem uvajanju obstoječih zaščitnih zakonov, po izdajanju novih zakonov v zaščito ljudskega zdravja, po zvišanju življenjskih pogojev za delovnega človeka!

Če bo boj za zatiranje jetike podpiral ta stremeljenja, ga bo podpiralo tudi delavstvo. In boj delavstva bo potreben, nadvse potreben, ker brez stalnega boja bodo zahteve ostale na papirju. Kamor pogledamo, povsod nas silijo razmere k borbi!

Za pošteno delo, pošteno plačilo

Poročilo ljubljanskega okrožnega urada za zavarovanje delavcev za leto 1933 ugotavlja med drugim, da se v teku zadnjih treh let zavarovano članstvo stalno pomika iz višjih mezdnih razredov v nižje mezdne razrede. To je, da se plače delavcem stalno znižujejo, da se tudi kvalificirani delavci odpuščajo in sprejemajo v delo novi pod slabšimi pogoji. Poleg tega silno narašča število zaposlenih delavk, zlasti v tekstilni industriji. V mnogih primerih se moške moči odpuščajo in zaposlujejo ženske, ker so pač veliko cenejše in ne zahtevajo nobene stalnosti.

Koliko je delavstvo izgubilo na svojih zaslužkih zaradi »križe« najboljši zgovorno kažejo številke. Celokupna zavarovana plača vseh zavarovanih delavcev je znašala v letu 1930 2.583.648.20 Din, v letu 1933 pa še samo 1.755.509 Din. Dnevni zaslužek tega delavstva je padel od leta 1930 do 1933 za 828.139 Din ali na leto za 250 milijonov Din in to samo članov OUZD. Prav tako pa so se znižale tudi plače železničarjev, rudarjev, državnega uradništva itd. Ako bi sešteli vse skupaj, bi našli ogromni izpadek, ki ga je utrpelo delavstvo in z njim vred vse naše narodno gospodarstvo. Splošno načelo znižanja plač se tedaj nad gospodarstvom samim maščuje in povzroča vsesplošen zastoj, revščino in obubožanje.

Da bo stvar bolj razumljiva, bom navedel, koliko je padla povprečna dnevna zavarovana plača enega delavca (ki je približno enaka dnevni zaslužki povprečnega delavca) v teku zadnjih treh let. V letu 1930 je znašala 26.45 Din, v letu 1933. pa še samo 23.23 Din. Dnevna izguba znaša 3.22 Din. Z ozirom na to je ugotovitev, da znaša izguba na zaslužkih delavcev samo pri OUZD za četrt milijarde dinarjev letno, docela razumljiva.

Pri nas se je tedaj in se še v bodoče rešuje gospodarska kriza z znižanjem plač. Seveda ne pri vseh. Razni visoki uradniki, direktorji itd. so svoje plače obdržali, sicer bi ne priganjali tako pridno k delu ubogega delavca, da pri zmanjšani plači še več producira. Pod-

jetja namreč hočejo imeti dvojen zaslužek. Ta pa je danes mogoč, vsaj vsi gospodarstveniki so tako prepričani, le tedaj, ako se znižajo plače in poveča produkcija.

Ugotovil sem že, da je ta način reševanja krize docela pogrešen in kvaren za vse gospodarstvo. Da gospodarske krize ni zdravo reševati samo z znižanjem plač, je uvidel takoj, ko je prevzel vodstvo Združenih držav ameriških, predsednik Roosevelt. Kljub temu, da je ameriški delavec razmeroma dobro plačan za svoje delo, je zahteval od podjetij, da jim zvišajo plače. O tem vprašanju bom navedel nekaj mnenj raznih kapitalističnih gospodarstvenikov. Ti prav gotovo ne govorijo tega iz ljubezni do delavca, marveč zaradi tega, da bi dosegli čim večjo in cenejšo produkcijo in tako večji dobiček. Henri Ford pravi: samo tisti delavec more več producirati, kateri je prost skrbi ali bo mogel jutri prehraniti svojo družino. Ako mora producirati dobro delo, mora priti v obrat vesel in zadovoljen; to pa je mogoče le tedaj, ako ima dober zaslužek.

Avtomobilski kralj Andree Citroën pravi: Delavec, ki je dobro plačan za svoje delo, je tudi iznajdljiv in samozavesten. Njegova moralna moč se stopnjuje, strokovno znanje in veselje do dela se pri dobri plači poveča.

Sličnih ugotovitev je še več, pa naj te zadržujejo. Tako tedaj drugi gospodarstveniki. In pri nas? Ravno nasprotno. Od delavcev se zahteva, da producirajo čim več, plače pa so vedno nižje. Posebno novo privandrana industrija, ki je prišla k nam samo iz spekulativnih namenov, zna mojstrsko izrabljati našo ceneno delovno moč. Med temi je seveda mnogo tudi naših ljudi, ki pomagajo tem pivkavam izmozgavati našega ubogega delavca.

Za delavstvo je v tem pogledu samo ena rešitev. *Strokovna organizacija*. Kadar bo delavstvo spoznalo, da je nekaj več vredno kot star stroj, tedaj bodo pa tudi v tem pogledu zanj nastopili boljši in lepši časi. —u

Čitaj in širi „Delavsko Pravico“!

Ravnatelj mednar. urada dela Buttler v Ljubljani

Ravnatelj Mednarodnega urada dela pri Zvezi narodov v Zenevi Buttler, ki se je sedaj mudil na obisku v Sofiji, Belgradu in Zagrebu, je v nedeljo dopoldne došel v Ljubljano. Na kolidvoru so ga pričakovali zastopniki tuk. oblasti in socialnih institucij kakor tudi Delavske zbornice in strokovnih organizacij. Jugoslovansko strokovno zvezo sta zastopala S. Zumer in J. Langus. V spremstvu Buttlerja sta dospela tudi tajnik centralne Delavske zbornice dr. Živko Topalovič in sekcijski načelnik v ministrstvu za socialno politiko Jeremič.

V nedeljo zvečer je bil v Delavski zbornici svečan sprejem mr. Buttlerja. Dvorana je bila polna predstavnikov delavskih korporacij in članov delavskih strokovnih združenj. Mr. Buttler je bil zelo toplo pozdravljen. Nad predstvenim mestom je visela slika prvega ravnatelja mednarodnega urada za delo Thomasa.

Mr. Buttlerja je pozdravil najprej predsednik Delavske zbornice g. Lojze Sedej, ki je kratko opisal stanje delavstva v naši državi, ki tvori le majhen del prebivalstva in je zato v javni borbi šibko ter zato z veseljem sprejema moralno pomoč, ki mu jo v njegovi borbi nujna Mednarodni urad dela.

Mr. Buttler je imel nato daljši govor, ki ga je za njim iz angleščine prevajal glavni tajnik osrednje Delavske zbornice dr. Topalovič.

Mr. Buttler je predvsem poudarjal, da je tudi na jugovzhodu Evrope zelo mnogo prilike za delo in tudi dovolj prilike za borbo za socialno zboljšanje delavskega položaja. Socialno gibanje je, kakor je sam videl, globoko utemeljeno. Velika volja delavstva po zbolšanju in hitra industrijalizacija države, zlasti pa vrhina delavskih plasti je dovolj za razlago, zakaj je njegov prednik Albert Thomas posvečal posebno pozornost Jugoslaviji. Mednarodni urad dela bo stremeljenja Alberta Thomasa nadaljeval in bo slejkoprej skrbel za napredek delavstva v tej državi. Glavno načelo Mednarodnega urada dela je, da se ne zmanjšujejo meze delavstva pod

osnovne potrebe človeškega standarta, ki je sicer zadnja leta počasi upadal, skrbeti pa je treba, da standart ne upada dalje, temveč da se zopet prične njegovo dviganje. Plače delavcev in nameščencev so nujno potrebne, da se zanje določi minimalna standardna primerna višina. Nujno je potrebna mednarodna konvencija, da se za vsako stroko dela določi vsaj najmanjša plača, pod katero delodajalci ne smejo iti.

Proti preveliki krizi je že predhodnik govoril veliki Thomas predlagal obsežen načrt javnih del, ki v evropskem slogu upošteva tudi našo državo. Ta načrt se žal ni pričel izvajati, toda temu načrtu je ostal mednarodni urad dela zvest in stremeti moramo, da se čimprej uresniči. Res je sicer, da se velike ideje ne dajo uresničiti v enem rodu in da bodo potrebne nove borbe poznejših rodov za uresničenje načel ideologov.

Velike so borbe za osebno svobodo in te borbe pozna tudi njegova domovina Anglija, saj si je angleško delavstvo priborilo pravico do združevanja šele v 20. stoletju. Res pa je tudi, da borba za zboljšanje socialnega stanja še nikoli ni tako napredovala kakor v zadnjem času in še nikoli ni bilo napravljenih v kratkem času toliko socialnih delavskih ustanov kakor v zadnjih letih. Pravicam za združevanje delavcev je Mednarodni urad dela vedno nudil dragoceno pomoč. Temu uradu pa je prišla prav v zadnjem času nova dragocena pomoč s tem, da so priznane delavske organizacije v Združenih državah in da so Združene države poslale posebno delegacijo k Mednarodnemu uradu dela.

Kljub temu, da govore razni znaki za pojevanje pravic organiziranega delavstva, vendar ni treba izgubljati poguma in ne obupavati, zakaj ravno navzočnost ameriške delegacije v Zenevi nam zagotavlja, da se spleča boriti za delavske pravice, za pravice združevanja in za zboljšanje standarda. Na vsak način upajmo in se borimo za boljše čase!

Pevski zbor »Grafika« je končno odpel pod vodstvom g. Daclisa »Delavsko geslo« ter po eno slovensko in srbohrvatsko narodno pesem.

Viničarski vestnik

Zbori viničarjev ljutomerskih gor.

Na prijaznih Svetinjah, izključno viničarski fari, je bil na praznik Vnebohoda občni zbor tamkajšnje strokovne skupine. Najstarejša skupina, s sivolasima voditeljema tov. Kovačič Martinom in Miško Jožetom, je tudi topot pokazala, da stoji trdno zasidrana pri viničarskem delavstvu. Nepričakovana obilna udeležba, potem pristop vseh navzočih še neorganiziranih v organizacijo to potrjuje. Razmere, v kakršnih živi večina svetinjskih viničarjev so naravnost nevarne. Dovolj je že dosedanjega trpljenja. Same miloščine in morebitne »blagohotne« podpore, mešetarjenje s krizo in tolažba z upanjem na boljše čase, ne more viničarskemu ljudstvu dati njegove pravice človeka dostojnega življenja, ki mu kot delavstvu v prvi vrsti gre.

Poročila odbornikov, kakor govor tajnika zveze so navzoči enodušno sprejeli. Le še večkrat je treba takih zborovanj. Nespremenjen sedanji viničarski red, zakonita službena stalnost, zakonita zaščita denarnega zasluzka, zavarovanje za boležen in starost, to so bistvene točke za rešitev viničarskega vprašanja. Toda za dosego tega pa je najprej potrebna borba vseh viničarjev, prav do zadnjega v strokovni organizaciji. Nič ne sme biti tako domišljav in naiven, da bi pričakoval boljših časov, ki bi naj prišli sami od sebe. Nič ne sme naj tudi ne zanašati, da se nas bodo vinogradniki kdaj sami od sebe usmili in da nas bodo zato pravičnejše plačali. Nel Vsak korak naprej si bomo morali priboriti in to samo s silo strokovne organizacije.

V odbor so bili izvoljeni: Miško Franc, Brunen Martin, Herga Avguštin, Kovačič Martin, Fleišman Alojz, za namestnike: Podgorelec Jože, Imenšek Jakob, Erhatic Peter, v nadzorstvo pa: Miško Jože, Zadravec Tomaž, Bratuša Anton. Zivelj zavedni svetinjski viničarji!

Z enako lepim številom udeležbe so se odzvali 13. t. m. na svoj občni zbor tudi ljutomerski viničarji. Zborovanje je vodil podpredsednik tov. Mir Andrej. Poročilo tajnika je podal tov. Nedok Ludvik, blagajnika tov. Tomažič Franc, za nadzorstvo pa tov. Hüsjač Feliks. Izraz najboljši zaupnice odboru je bil podan s tem, da so bili ponovno izvoljeni vsi dosedanja odborniki.

Zvezo je zastopal njen tajnik, kateri je v daljšem govoru orisal splošni položaj viničarjev o rešitvi viničarskega vprašanja. Ljubomerski viničarji so popolnoma solidarni s tovariši vseh ostalih skupin, da je treba braniti sedanji viničarski red pred vsakimi eksperimenti in da se mora pristopiti še k nadaljnjim ukrepom za uspešno in trajno rešitev viničarskega vprašanja. Naša zahteva denarnega zasluzka ostane: lažje delo 15 Din, težje pa 20 Din dnevno pri viničarjevi hrani; pri vinogradnikovi hrani pa lažje delo 10 Din, težje pa 12.50 Din na osebo in dan. Predvsem tako ničevih plač kakor so viničarske ni nikjer drugje. To niso sploh nobene plače, najmanj pa pravične plače. Takozvani »gosposki« vinogradniki naj dajo svojim viničarjem tudi »gosposke« plače, nikakor pa ne še celo slabše, kot jih daje kmet. Našim skupnim, toda pravičnim težnjam pa nobena stvar ni bolj kvarna, kakor neorganizirani viničarji. V nas samih je samo tista največja sila, katera nam more prinesiti izboljšanje. Poslužimo se je, združimo se, borimo se in iščimo. Kdor zahteva, ta dobi. Da smo ravno viničarji v tako slabem položaju, bo največ krivde na nas samih. Vse preveč smo popustljivi, smo prepohlevni in premalo zavedni. K vsem mogočim krivicam samo kramamo in jih kar po vrsti požiramo. To ni prav, ker tako stanje ne vodi k zbolšanju položaja, marveč le k poslabšanju. To pa leži predvsem na nas samih. Torej tovariši! Več sloge, več bratstva in medsebojne vzajemnosti bodi najprej med nami, potem bo tudi več naše skupne udarnosti in odločnosti, katere nam

Zvezam in strokovnim skupinam JSZ

Na podlagi § 25. pravil JSZ je načelstvo JSZ v svoji redni seji dne 9. maja 1934 sklenilo, da se vrši redni letni

O B Č N I Z B O R

Jugoslovanske strokovne zveze

v nedeljo, dne 3. junija 1934 ob 10 dopoldne v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani na Miklošičevi c. 22, s sledečim dnevnim redom:

1. otvoritev in pozdrav;
2. verificiranje mandatov;
3. odobritev zapisnika zadnjega običnega zbora;
4. slavnostni govor;
5. poročila ostalih funkcionarjev in nadzorstva;
6. volitve načelstva in nadzorstva;
7. resolucije, predlogi in sklepi;
8. raznoterosti.

Zveze in strok. skupine vabimo, da pošljejo na centralni občni zbor svoje delegate po §§ 25 in 26 pravil JSZ.

Vse eventuelne predloge je poslati centrali najkasneje 10 dni pred običnim zborom (§ 28 pravil JSZ) sicer se o njih na običnem zboru ne more razpravljati.

Ljubljana, dne 15. maja 1934.

Zumer Srečko, l. r. Inž. Zumer Matija, l. r.
t. č. načelnik. t. č. tajnik.

Lesno delavstvo

Rimske toplice. V nedeljo dne 6. maja smo imeli lep sestanek, kateri nam ne bo tako hitro prišel iz spomina. Imeli smo v naši sredi načelnika naše organizacije JSZ tov. Zumra, kateri nam je orisal namen in pomen naše organizacije. Predvsem je poudarjal, kako se je treba boriti v skupnosti za košek kruha, katerega nam hoče kapitalistična družba iztrgati iz ust. Sledila je debata, ki je bila precej pestra. Značilno je pismo, ki nam ga je poslal agilni tovariš in katerega je na sestanku prečital naš tajnik: Tovariši(ce)! Naj ne bodo te besede kaplja v morje, marveč naj ostanejo slehernemu članu v globokem spominu. Kdaj, kako in zakaj je naša sveta dolžnost boriti se za človeka vredno življenje. — Torej kedaj? Tedaj, ko se zavemo, da smo vsi kot eden, dolžni boriti se za tovariše, za njih obstoj, in zoper kršenje zakona v zaščiti delavcev, katerega na žalost danes premagamo, sami kršiti. To pa s tem in ravno takrat, ko pride na nas napad bodisi z odpovedjo, bodisi z reduciranjem plač; mi pa na voljo naših delodajalcev delamo brez 50% poviška na čezurno delo in izmoghavamo svoje duševne in telesne moči. Kako? Če smo se enkrat zavedali, da nam je naša strokovna organizacija v pomoč, se moramo tudi zavedati kako jo bomo vzdrževali in se v nji uveljavili, da ne bomo sami kršili zakonov, katere so nam prav strokovne organizacije priborile. Vzdrževati organizacijo moramo pa tako, da bomo imeli redno vsak mesec že v naprej redno poravnano članarino. S tem bomo pokazali koliko smo vredni, in zavedni, ter lahko tudi od organizacije zahtevali pomoči, kadar smo jo potrebni. — Zakaj se moramo boriti! Boriti se moramo za to, da bo naša moč rastla, ne samo v nas, ampak da tudi vemo, da bodo naši potomci črpali vsaj to, kar bomo mi priborili. Tukaj tovariši so naši ideali, za katere se moramo boriti; ko nas že mogoče ne bo, da ne bodo rekli: to so bili naši predniki, ki so nam zapustili najslabše čase.

Vse sile na krov! Težki dnevi nas kličejo v borbo za ideale, in krščanski pravičnost delovnega ljudstva.

Iz uprave

Vse skupine, ki imajo zbrane inerete jubilejno številko »Delavske Pravice« prosimo, da nam jih pošljejo do 22. t. m. To je zadnji termin, kar bi prejeli kasneje, ne moremo jamčiti, da pride v list.

je za vsak uspeh tudi potrebno. Torej več zapiranja v lastno moč in v moč sotovariša, vseh viničarjev! V tem je naša rešitev, naš uspeh hitrejši korak k rešitvi viničarskega vprašanja — strokovna organizacija pa je sredstvo, da se ti nameni dosežejo.

Jože Gostinčar: **Fašistovski stanovski red**

Na seji osrednjega korporativnega odbora, pod predsedstvom Mussolinija je odobren načrt zakona o organizaciji in vrstitvi novih korporativnih ustanov. Načrt je izdelalo ministrstvo korporacij. Korporativnih ustanov bo dvainvajset, in to: 1. za življenjske potrebščine (živila); 2. za zelenjad in sadjarstvo; 3. za vinogradstvo; 4. za sladkor in sladkorne izdelke; 5. za olje; 6. za živino-rejo in ribarstvo; 7. za les in lesne izdelke; 8. za tekstilne izdelke; 9. za kovinarstvo in mehaniko; 10. za kemično industrijo; 11. za modne izdelke; 12. za papir in tisk; 13. za stavbarstvo; 14. za vodo, plin in elektriko; 15. za razne ekstrakte; 16. za steklo in keramiko; 17. za štedenje, kooperative in kredite; 18. za umetnost in svobodne poklice; 19. za pomorstvo in zračni promet; 20. za pe; 22. za gostilnišča podjetja in turizem. notranji promet; 21. za gledališča in biosko-

V vsako korporacijo pridejo poleg delodajalcev in delavcev, ki jih na podlagi polne paritete (enakega števila) postavlja predsednik vlade, še trije predstavniki fašistične stranke in en predstavnik državne oblasti. Predstavniki fašistične stranke v korporacijah imajo izrečno politične posle. Njih naloga je, da posredujejo med delodajalci in delavci, in da zasebne interese poedinih strok, dovedejo v soglasje višjih narodnih interesov. Zaključki korporativnih ustanov se bodo uveljavljali, ko jih odobri ministrstvo korporacij in korporativni svet, v katerem so zastopane vse korporativne ustanove in sindikalne zveze.

Odnosi ali razmere med korporacijami in strokovnim organizacijam delodajalcev in delavcev se uredijo tako, da bo zveza sindikalnih organizacij še nadalje proučevala vpra-

šanja, ki se tičejo posameznih strok. One morejo še nadalje sklepati kolektivne pogodbe med delodajalci in delavci, toda te pogodbe mora preden stopijo v veljavo, pregledati in se o njih poučiti pristojna korporacija, in dati o njih svoje mnenje ministrstvu korporacij.

Sindikalne zveze, katerih je sedaj trinajst, šest delavskih in šest delodajalskih in ena za umetnost in proste poklice, se bodo preosnovale, tako, da jih bo samo devet. Korporativni svet kot vrhovni organ korporacij in fašističnih sindikatov, se bo preuredil, ko sklense sedanji parlament novo ustavo, katera bo dala državi korporativno ureditev. Tedaj bo postal korporativni svet politično ustavni organ, in bo z reformiranim državnim senatom prevzel kot izvršilec ukrepov vlade in velikega fašističnega sveta zakonodavstvo, ker v fašistični državi vlada, oziroma šef vlade, ki je obenem vodja fašizma, stoji nad zakonodavnimi organi.

Iz tehle vrstic, ki so posnete po »Politiki« se vidi precejšnja razlika med Mussolinijem in Dollfusom, glede dela in kapitalizma, v kolikor je bilo do sedaj objavljenega. Oboji so po ruskem vzoru osebni absolutisti, izgleda pa, da Mussolini bolje razumeva delavsko vprašanje kot njegov kolega v Avstriji. Interesantno je pa to-le: Kapitalistično in židovsko časopisje prinaša članke, iz katerih se vidi nekako zadovoljstvo z Dollfusom, med tem ko delavstvo in to tudi kršč. soc., gleda v bodočnost z nekim plašnim nezaupanjem. Pa ne zaradi tega, ker je korporativizem prišel iz Vatikana, temveč zaradi tega, ker hočejo na Dunaju pod pretvezo Pijeve okrožnice zavarovati kapitalizem z raznimi trikovi in potvaranji. Sicer bo pa prihodnost pokazala, da nasilje ne rodi dobrih sadov.

slilo ako bi se držali primernih cen. Tako pa jih je mnogo obsojenih na brezposelnost. Tisti, ki bo pa delal, se bo komaj preživljal, dokler bo delal, za zimo mu ne bo ostalo ničesar. Današnji način oddaje naravnost sili delavca, da dela poceni ako hoče imeti delo. K licitaciji pridejo ljudje od različnih krajev, vsiljujejo se razni spekulanti, tudi taki, ki bi jih zemlja lahko dostojno preživljala, ako bi ji posvečali več ljubezni. Končno je pa tudi med delavstvom mnogo takih, ki vidijo le svoj jaz in hočejo na vsak način obdržati svojo mojstersko šaržo, če potem tudi vse skupaj vrag vzame. Posebno Bohinj je lahko ponosen, ker ima več takih idijotov, sužnjev kapitalizma. Ali je kje izhod iz teh razdrapanih razmer. Je, in sicer v delavski zavednosti in skupnosti, v njegovi izobrazbi. Delavec, beri in podpiraj tvoj delavski tisk, v njem boš našel tako potrebno izobrazbo in zavednost, čutil boš krivice, ki te dan na dan zadevajo in znal boš te tudi odbijati. Ni dosti, da si samo vpisan v organizacijo, tudi živeti in delati moraš po njenih načelih. Le aktivna in disciplinirana četa gozdnih delavcev bo lahko zahtevala in tudi dosegla, da se delo v državnih gozdovih odda res le tistim, ki se drugače ne morejo preživljati. Spekulante in izkoriščevalce pa proč, dovolj bede nam je že prizadejala gospodarska kriza; ni treba, da nam jo povečujejo še razni sebičnejši. Zakon, ki določa oddajo potom licitacij, je treba spremeniti. Privatna podjetja se navadno oprimejo cen, ki so jih določili delavci pri licitaciji in tako je potem izguba na celi črti. Delavec! Oprimi se svoje organizacije, sodeluj z njo, bodi njen aktivni član, v nji je naša rešitev in pot, ki pelje preko vseh ovir do zmage.

Papirničarji

Medvode. Obrat tukajšnja brusilnica se v zadnjih letih nahaja v stalni krizi. Tako je bilo na pr. točenši z novembrom 1932 pa do konca leta 1933 tukajšnje delavstvo z delnimi presledki vsega skupaj šest mesecev brez posla. Tudi v tekočem letu počiva že obrat nad mesec dni in še vedno za nedogleden čas. Seveda je tu prizadeto delavstvo v težkem gmotnem položaju, ki postaja z ozirom na negotovo bodočnost vedno obupnejši. — Naša organizacija je skupno z obratnimi zaupniki poslala vodstvu Združenih papirnic spomenico, v kateri opisuje krizo in njene vzroke. Del teh vzrokov bi se dalo tudi preprečiti z raznimi preureditvami v obratu, v ostalem pa bi se dalo tudi krizo omiliti na način, da bi se delavstvo, ko se tu obrat prekine, zaposlilo v obratu Goričane, kjer se več obratuje in se še vedno najde kak prostor za novince. Mnenja smo, da gre tu po vsej pravici prednost brezposelnim delavcem brusilnice Medvode, ki so že vse svoje mlade moči pustili v tem obratu, potem naj bi šele prišli na vrsto novinci, ako bi bila potreba. — Upamo, da bo vodstvo Združenih papirnic poslano spomenico upoštevalo ter izračunalo dane možnosti, da odpomore svojemu hudo prizadetemu delavstvu.

Goričane-Medvode. Že preteklo jesen se je pri nas raznesla vest, da nameravajo v Medvodah zidati novo tekstilno tovarno, v kateri bi bilo zaposlenih več sto delavcev. Umevno, da je bila ta novica za naš kraj, kjer je mnogo brezposelnega delavstva, nadvse veselo oznanilo. Gotovi podjetniki (menda je to delniška družba, v kateri bo udeležena polovica domačega in polovica inozemskega, baje italijanskega, kapitala) so res pričeli z delom za zidavo tovarne, katera naj bi stala tik medvodskega kolodvora. Tukajšnja občina je prevzela vlogo posredovalca, odnosno nakupovalca zemljišč od tukajšnjih posestnikov. Seveda so se gotovi posestniki precej trdno držali svoje zemlje in so pristali le na zameno svojega sveta za zemljišča tukajšnjega veleposvesta dedičev Jarc v Medvodah, od katerih je občina tudi kupila svet v gornje namene. Poleg tega pa je prišlo v poštev za zameno tudi agrarno zemljišče knezoškofijske posesti na Goričanah. Že od pričetka agrarne reforme imajo ta svet v zakupu tukajšnji delavski sloji. Medtem, ko se je ostali svet plačeval po okoli 10 dinarjev kvadratni meter, pa se je za agrarni svet, katerega imajo v zakupu delavci, določila cena 1 Din za kvadratni meter, kar je vsekakor prenizko. Od gotove strani pa se je izjavil strahovit pritisk in grožnje, češ, kdor ne bo dal sveta pod temi pogoji, ta bo kriv, da ne bo tovarne in je sovražnik delavstva, agrarni svet pa da bo brezpogojno razložen, itd. Res je sicer, da je v gotovih primerih imela ta grožnja nekaj dobre strani. Nikakor pa ni prav, da se je pod vtisom takih in enakih groženj na eni in v hrepenenju po tovarni prevzetemu delavstvu na drugi strani takorekoč diktirala najnižja cena ravno za njihov svet, dočim se je istega

Soc. institucije naših nameščencev

Trgov. bolniško in podporno društvo v Ljubljani

Dne 9. maja t. l. se je vršila prva seja novozvoljenega odbora. Te seje so se udeležili naši člani odborniki, ki so predstavljali v zvezi z našo sorodno organizacijo 5 člansko skupino v odboru in dveh članov nadzorstva. Sejni program je imel edino točko dnevnega reda konstituiranje nove društvene samouprave. Že priprava in potek obnege zboru nam je dal slutiti, da se hočejo »plavi« polastiti v čim večji meri odborovega vodstva. Nismo pa pričakovali, da bi ne prišli do onega zastopstva v ožjem odboru Trgovskega bolniškega in podpornega društva, ki smo ga dosedaj imeli, in ki nam z ozirom na izid volitev na občnem zboru po vsej pravici pripada. Potek te seje je bil zelo napet in nejasen. Nasprotniki so se izmigavali in zgovarjali na nek sklep seje, ki je bil narekovan od neke višje sile, češ, da od tega sklepa ne morejo odstopiti. V zadregi so trzavirali, da je naše zastopstvo v ožjem odboru sploh nepotrebno, saj kontrolirali jih bomo že lahko, kaj bodo delali, ako bomo smatrali kako kontrolo za potrebno. Ker od naše zahteve tudi mi nismo odstopili — zahtevali smo dvoje mest v ožjem odboru — so predlagali, naj se dvoje mest kooptira, ter po naših dveh članih zasede. Proti temu smo protestirali, ker smo smatrali, da se ožji odbor ne more sestaviti iz osem članov namesto samo šest, kakor je bilo to običaj dosedaj, zlasti ker bi v tem slučaju oni sami zasedli funkcijska mesta, dočim bi bilo dvoje mest nam nudenih mest smatrali le za nekaka milostna mesta. Takih metod bojkotiranja zlasti v Trgovskem bolniškem in podpornem društvu doslej nismo bili vajeni in so vse obsojbe vredne. Vodstvo Trgovskega bolniškega in podpornega društva je padlo v roke absolutističnih politikarjev, kar za društvo ne bo rodilo dobrih posledic. »Modro« kavalirstvo si bomo dobro zapomnili in vedeli prav ceniti ob času prilike in potrebe, toda nikdar ne na škodo društva samega.

Edino predlog predsednika g. Klinarja, da se društvo zahvali za ves trud in delovanje prejšnjim odbornikom, ki danes niso več v upravi, je bil popolnoma na mestu in sprejet enoglasno brez pomisleka.

Kljub zapostavljanju in bojkotu izjavljamo, da se bomo udeleževali vseh sej in sledili poteku in razvoju društva, ter po vsej možnosti čuvali neodvisnost društva pred politikarji in politiko, ki se je vrnila po vsej sili in proti številni volji naših zavarovancev.

Pismo iz Sorice

Tožki dnevi našega gozdnega delavstva.

Tovariši delavci pozdravljeni. Razšli ste se po zelenih gozdovih. Za skromno skorjico kruha boste garali dolge poletne dni. Vaše nočno bivališče bo rečna koča brez sleherni udobnosti. Mnogo brtev doprinaša dandanes delavstvo. Toda toliko ni zapostavljen noben drugi delavec kot ta, ki gara po naših šumah, ustvarja in množi kapital ne sebi in njegovim, pač pa tistim, ki ga potem dosledno izkoriščajo in gazijo še tiste zakone, ki nam jih je država dala, da ščitijo nas revne zemljane. Delavci! Ali se zavedate, da na ta način kot gre zdaj, vsi propademo, tudi tisti, ki ima še svojo hišo in morda misli, da še trdno stoji. Drugi pa, ki živijo po skromnih stanovanjih bodo kmalu taborili po eigansko pod milim nebom, ako se davek na stanovanja ne omili. Ker ima vsak kmet raje prazno stanovanje kot pa plača visok davek. Tu posameznik ne pomeni nič, marveč samo skupnost, te pa je pri nas tako malo. Oddaja v državnih gozdovih se vrši potom licitacij. Ta način je poguben za delavstvo, saj se na ta način pokvarijo vse cene. Koliko delavcev bi se lahko več zapo-

Ravnatelj mednar. urada dela Buttler v Ljubljani

Ravnatelj Mednarodnega urada dela pri Zvezi narodov v Ženevi Buttler, ki se je sedaj mudil na obisku v Sofiji, Belgradu in Zagrebu, je v nedeljo dopoldne dospel v Ljubljano. Na kolo-dvoru so ga pričakovali zastopniki tuk. oblasti in socialnih institucij kakor tudi Delavske zbornice in strokovnih organizacij. Jugoslovansko strokovno zvezo sta zastopala S. Zumer in J. Langus. V spremstvu Buttlerja sta dospela tudi tajnik centralne Delavske zbornice dr. Živko Topalovič in sekcijski načelnik v ministrstvu za socialno politiko Jeremič.

V nedeljo zvečer je bil v Delavski zbornici svečan sprejem mr. Buttlerja. Dvorana je bila polna predstavnikov delavskih korporacij in članov delavskih strokovnih združenj. Mr. Buttler je bil zelo toplo pozdravljen. Nad predstevnim mesto je visela slika prvega ravnatelja mednarodnega urada za delo Thomasa.

Mr. Buttlerja je pozdravil najprej predsednik Delavske zbornice g. Lojze Sedej, ki je kratko opisal stanje delavstva v naši državi, ki tvori le majhen del prebivalstva in je zato v javni borbi šibko ter zato z veseljem sprejema moralno pomoč, ki mu jo v njegovi borbi nuja Mednarodni urad dela.

Mr. Buttler je imel nato daljši govor, ki ga je za njim iz angleščine prevajal glavni tajnik osrednje Delavske zbornice dr. Topalovič.

Mr. Buttler je predvsem poudarjal, da je tudi na jugovzhodu Evrope zelo mnogo prilike za delo in tudi dovolj prilike za borbo za socialno izboljšanje delavskega položaja. Socialno gibanje je, kakor je sam videl, globoko utemeljeno. Velika volja delavstva po izboljšanju in hitra industrializacija države, zlasti pa vrhuna delavskih plasti je dovolj za razlago, zakaj je njegov prednik Albert Thomas posvečal posebno pozornost Jugoslaviji. Mednarodni urad dela bo stremeljenja Alberta Thomasa nadaljeval in bo slejkoprej skrbel za napredek delavstva v tej državi. Glavno načelo Mednarodnega urada dela je, da se ne zmanjšujejo meze delavstva pod

osnovne potrebe človeškega standarta, ki je sicer zadnja leta počasi upadal, skrbeti pa je treba, da standart ne upada dalje, temveč da se zopet prične njegovo dviganje. Plače delavcev in nameščencev so nujno potrebne, da se zanje določi minimalna standardna primerna višina. Nujno je potrebna mednarodna konvencija, da se za vsako stroko dela določi vsaj najmanjša plača, pod katero delodajalci ne smejo iti.

Proti preveliki krizi je že predhodnik govoril veliki Thomas predlagal obsežen načrt javnih del, ki v evropskem slogu upošteva tudi našo državo. Ta načrt se žal ni pričel izvajati, toda temu načrtu je ostal mednarodni urad dela zvest in stremeti moramo, da se čimprej uresniči. Res je sicer, da se velike ideje ne dajo uresničiti v enem roku in da bodo potrebne nove borbe poznejših rodov za uresničenje načel ideologov.

Velike so borbe za osebno svobodo in te borbe pozna tudi njegova domovina Anglija, saj si je angleško delavstvo priborilo pravico do združevanja šele v 20. stoletju. Res pa je tudi, da borba za izboljšanje socialnega stanja še nikoli ni tako napredovala kakor v zadnjem času in še nikoli ni bilo napravljeno v kratkem času toliko socialnih delavskih ustanov kakor v zadnjih letih. Pravica za združevanje delavcev je Mednarodni urad dela vedno nudil dragoceno pomoč. Temu uradu pa je prišla prav v zadnjem času nova dragocena pomoč s tem, da so priznane delavske organizacije v Združenih državah in da so Združene države poslale posebno delegacijo k Mednarodnemu uradu dela.

Kljub temu, da govore razni znaki za poje-manje pravic organiziranega delavstva, vendar ni treba izgubljati poguma in ne obupavati, zakaj ravno navzočnost ameriške delegacije v Ženevi nam zagotavlja, da se spleča boriti za delavske pravice, za pravice združevanja in za izboljšanje standarda. Na vsak način upajmo in se borimo za boljše čase!

Pevski zbor »Grafika« je končno odpel pod vodstvom g. Dachsa »Delavsko geslo« ter po eno slovensko in srbohrvatsko narodno pesem.

Viničarski vestnik

Zbori viničarjev ljutomerskih goric.

Na prijaznih Svetinjah, izključno viničarski fari, je bil na praznik Vnebohoda občni zbor tamkajšnje strokovne skupine. Najstarejša skupina, s sivolasima voditeljema tov. Kovačič Martinom in Miško Jožetom, je tudi topot pokazala, da stoji trdno zasidrana pri viničarskem delavstvu. Nepričakovano obilna udeležba, potem pristop vseh navzočih še neorganiziranih v organizacijo to potrjuje. Razmere, v kakršnih živi večina svetinjskih viničarjev so naravnost nevdružne. Dovolj je že dosežanega trpljenja. Same miloščine in morebitne »blagohotne« podpore, mešetarjenje s krizo in tolažba z upanjem na boljše čase, ne more viničarskemu ljudstvu dati njegove pravice človeka dostojnega življenja, ki mu kot delavstvu v prvi vrsti gre.

Poročila odbornikov, kakor govor tajnika zveze so navzoči enodušno sprejeli. Le še večkrat je treba takih zborovanj. Nespremenjen sedanji viničarski red, zakonita službena stalnost, zakonita zaščita denarnega zasluzka, zavarovanje za bolezen in starost, to so bistvene točke za rešitev viničarskega vprašanja. Toda za dosego tega pa je najprej potrebna borba vseh viničarjev, prav do zadnjega v strokovni organizaciji. Ničče ne sme biti tako domišljav in naiven, da bi pričakoval boljših časov, ki bi naj prišli sami od sebe. Ničče se naj tudi ne zanaša, da se nas bodo vinogradniki kdaj sami od sebe usmili in da nas bodo zato pravičnejše plačali. Ne! Vsak korak naprej si bomo morali priboriti in to samo s silo strokovne organizacije.

V odbor so bili izvoljeni: Miško Franc, Brunen Martin, Herga Avguštin, Kovačič Martin, Fleišman Alojz, za namestnike: Podgorelec Jože, Imenšek Jakob, Erhatic Peter, v nadzorstvo pa: Miško Jože, Zadravec Tomaž, Bratuša Anton. Ziveli zavedni svetinjski viničarji!

Zvezam in strokovnim skupinam JSZ

Na podlagi § 25. pravil JSZ je načelstvo JSZ v svoji redni seji dne 9. maja 1934 sklenilo, da se vrši redni letni

O B Č N I Z B O R

Jugoslovanske strokovne zveze

v nedeljo, dne 3. junija 1934 ob 10 dopoldne v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani na Miklošičevi c. 22, s sledečim dnevnim redom:

1. otvoritev in pozdrav;
2. verificiranje mandatov;
3. odobritev zapisnika zadnjega običnega zbora;
4. slavnostni govor;
5. poročila ostalih funkcionarjev in nadzorstva;
6. volitve načelstva in nadzorstva;
7. resolucije, predlogi in sklepi;
8. raznoterosti.

Zveze in strok. skupine vabimo, da pošljejo na centralni občni zbor svoje delegate po §§ 25 in 26 pravil JSZ.

Vse eventualne predloge je poslati centrali najkasneje 10 dni pred občnim zborom (§ 28 pravil JSZ) sicer se o njih na občnem zboru ne more razpravljati.

Ljubljana, dne 15. maja 1934.

Zumer Srečko, l. r. Inž. Zumer Matija, l. r.
t. č. načelnik. t. č. tajnik.

Lesno delavstvo

Rimske toplice. V nedeljo dne 6. maja smo imeli lep sestanek, kateri nam ne bo tako hitro prišel iz spomina. Imeli smo v naši sredi načelnika naše organizacije JSZ tov. Zumra, kateri nam je orisal namen in pomen naše organizacije. Predvsem je povdarjal, kako se je treba boriti v skupnosti za košek kruha, katerega nam hoče kapitalistična družba iztrgati iz ust. Sledila je debata, ki je bila precej pestra. Značilno je, pismo, ki nam ga je poslal agilni tovariš in katerega je na sestanku prečital naš tajnik: Tovariši(ce)! Naj ne bodo te besede kaplja v morje, marveč naj ostanejo slehernemu članu v globokem spominu. Kdaj, kako in zakaj je naša sveta dolžnost boriti se za človeka vredno življenje. — Torej kdaj? Tedaj, ko se zavemo, da smo vsi kot eden, dolžni boriti se za tovariše, za njih obstoj, in zoper kršenje zakona v zaščiti delavcev, katerega na žalost danes premagamo, sami kršiti. To pa s tem in ravno takrat, ko pride na nas napad bodisi z odpovedjo, bodisi z reduciranjem plač; mi pa na voljo naših delodajalcev delamo brez 50% poviška na čezurno delo in izmoghavamo svoje duševne in telesne moči. Kako? Če smo se enkrat zavedali, da nam je naša strokovna organizacija v pomoč, se moramo tudi zavedati kako jo bomo vzdrževali in se v nji uveljavili, da ne bomo sami kršili zakonov, katere so nam prav strokovne organizacije priborile. Vzdrževati organizacijo moramo pa tako, da bomo imeli redno vsak mesec že v naprej redno poravnano članarino. S tem bomo pokazali koliko smo vredni, in zavedni, ter lahko tudi od organizacije zahtevali pomoči, kadar smo jo potrebni. — Zakaj se moramo boriti! Boriti se moramo za to, da bo naša moč rastle, ne samo v nas, ampak da tudi vemo, da bodo naši potomci črpali vsaj to, kar bomo mi priborili. Tukaj tovariši so naši ideali, za katere se moramo boriti; ko nas že mogoče ne bo, da ne bodo rekli: to so bili naši predniki, ki so nam zapustili najslabše čase.

Vse sile na krov! Težki dnevi nas kličejo v borbo za ideale, in krščanski pravičnosti delovnega ljudstva.

Iz uprave

Vse skupine, ki imajo zbrane inšerate za jubilejno številko »Delavske Pravice« prosimo, da nam jih pošljejo do 22. t. m. To je zadnji termin, kar bi prejeli kasneje, ne moremo jamčiti, da pride v list.

je za vsak uspeh tudi potrebno. Torej več zapiranja v lastno moč in v moč sotovariša, vseh viničarjev! V tem je naša rešitev, naš uspeh hitrejši korak k rešitvi viničarskega vprašanja — strokovna organizacija pa je sredstvo, da se ti nameni dosežejo.

Jože Gostinčar: Fašistovski stanovski red

Na seji osrednjega korporativnega odbora, pod predsedstvom Mussolinija je odobren načrt zakona o organizaciji in vrstitvi novih korporativnih ustanov. Načrt je izdelalo ministrstvo korporacij. Korporativnih ustanov bo dvainvajset, in to: 1. za življenjske potrebe (živila); 2. za zelenjad in sadjarstvo; 3. za vinogradstvo; 4. za sladkor in sladkorne izdelke; 5. za olje; 6. za živino-rejo in ribarstvo; 7. za les in lesne izdelke; 8. za tekstilne izdelke; 9. za kovinarstvo in mehaniko; 10. za kemično industrijo; 11. za modne izdelke; 12. za papir in tisk; 13. za stavbarstvo; 14. za vodo, plin in elektriko; 15. za razne ekstrakte; 16. za steklo in keramiko; 17. za štedenje, kooperative in kredite; 18. za umetnost in svobodne poklice; 19. za pomorstvo in zračni promet; 20. za pe; 22. za gostilnišča podjetja in turizem. notranji promet; 21. za gledališča in biosko-

V vsako korporacijo pridejo poleg delodajalcev in delavcev, ki jih na podlagi polne paritete (enakega števila) postavlja predsednik vlade, še trije predstavniki fašistične stranke in en predstavnik državne oblasti. Predstavniki fašistične stranke v korporacijah imajo izrečno politične posle. Njih naloga je, da posredujejo med delodajalci in delavci, in da zasebne interese poedinih strok, dovedejo v soglasje višjih narodnih interesov. Zavežki korporativnih ustanov se bodo uveljavili, ko jih odobri ministrstvo korporacij in korporativni svet, v katerem so zastopane vse korporativne ustanove in sindikalne zveze.

Odnosi ali razmere med korporacijami in strokovnim organizacijam delodajalcev in delavcev se uredijo tako, da bo zveza sindikalnih organizacij še nadalje proučevala vpra-

šanja, ki se tičejo posameznih strok. One morejo še nadalje sklepati kolektivne pogodbe med delodajalci in delavci, toda te pogodbe mora preden stopijo v veljavo, pregledati in se o njih poučiti pristojna korporacija, in dati o njih svoje mnenje ministrstvo korporacij.

Sindikalne zveze, katerih je sedaj trinajst, šest delavskih in šest delodajalskih in ena za umetnost in proste poklice, se bodo preosnovale, tako, da jih bo samo devet. Korporativni svet kot vrhovni organ korporacij in fašističnih sindikatov, se bo preuredil, ko sklene sedanji parlament novo ustavo, katera bo dala državi korporativno ureditev. Tedaj bo postal korporativni svet politično ustavni organ, in bo z reformiranim državnim senatom prevzel kot izvršilec ukrepov vlade in velikega fašističnega sveta zakonodavstvo, ker v fašistični državi vlada, oziroma šef vlade, ki je obenem vodja fašizma, stoji nad zakonodavnimi organi.

Iz tehle vrstic, ki so posnete po »Politiki« se vidi precejšnja razlika med Mussolinijem in Dollfusom, glede dela in kapitalizma, v kolikor je bilo do sedaj objavljenega. Oboji so po ruskem vzoru osebni absolutisti, izgleda pa, da Mussolini bolje razumeva delavsko vprašanje kot njegov kolega v Avstriji. Interesantno je pa to-le: Kapitalistično in židovsko časopisje prinaša članke, iz katerih se vidi nekako zadovoljstvo z Dollfusom, med tem ko delavstvo in to tudi kršč. soc., gleda v bodočnost z nekim plašnim nezaupanjem. Pa ne zaradi tega, ker je korporativizem prišel iz Vatikana, temveč zaradi tega, ker hočejo na Dunaju pod pretvezo Pijeve okrožnice zavarovati kapitalizem z različnimi triki in potvaranji. Sicer bo pa prihodnost pokazala, da nasilje ne rodi dobrih sadov.

Soc. institucije naših nameščencev

Trgov. bolniško in podporno društvo v Ljubljani

Dne 9. maja t. l. se je vršila prva seja novoizvoljenega odbora. Te seje so se udeležili naši člani odborniki, ki so predstavljali v zvezi z našo sorodno organizacijo 5 člansko skupino v odboru in dveh članov nadzorstva. Sejni program je imel edino točko dnevnega reda konstituiranje nove društvene samouprave. Za pripravo in potek občnega zbora nam je dal slutiti, da se hočejo »plavki« polastiti v čim večji meri odborovega vodstva. Nismo pa pričakovali, da bi ne prišli do onega zastopstva v ožjem odboru Trgovskega bolniškega in podpornega društva, ki smo ga dosedaj imeli, in ki nam z ozirom na izid volitev na občnem zboru po vsej pravici pripada. Potek te seje je bil zelo napet in nejasen. Nasprotniki so se izmigavali in zgovarjali na nek sklep seje, ki je bil narekovan od neke višje sile, češ, da od tega sklepa ne morejo odstopiti. V zadregi so frazarili, da je naše zastopstvo v ožjem odboru sploh nepotrebno, saj kontrolirali jih bomo že lahko, kaj bodo delali, ako bomo smatrali kako kontrolo za potrebno. Ker od naše zahteve tudi mi nismo odstopili — zahtevali smo dvojje mest v ožjem odboru — so predlagali, naj se dvojje mest kooptira, ter po naših dveh članih zasede. Proti temu smo protestirali, ker smo smatrali, da se ožji odbor ne more sestaviti iz osem članov namesto samo šest, kakor je bilo to običaj dosedaj, zlasti ker bi v tem slučaju oni sami zasedli funkcijska mesta, dočim bi bilo dvojje nam nudenih mest smatrali le za nekaka milostna mesta. Takih metod bojkotiranja zlasti v »Trgovskem bolniškem in podpornem društvu« doslej nismo bili vajeni in so vse obsejane vredne. Vodstvo Trgovskega bolniškega in podpornega društva je padlo v roke absolutističnih politikarjev, kar za društvo ne bo rodilo dobrih posledic. »Modro« kapitalistvo si bomo dobro zapomnili in vedeli prav ceniti ob času prilike in potrebe, toda nikdar ne na škodo društva samega.

Edino predlog predsednika g. Klinarja, da se društvo zahvali za ves trud in delovanje prejšnjim odbornikom, ki danes niso več v upravi, je bil popolnoma na mestu in sprejet enoglasno brez pomisleka.

Kljub zastopavljanju in bojkotu izjavljamo, da se bomo udeleževali vseh sej in sledili poteku in razvoju društva, ter po vsej možnosti čuvali neodvisnost društva pred politikarji in politiko, ki se je vrnila po vsej sili in proti številni volji naših zavarovancev.

Pismo iz Sorice

Tožki dnevi našega gozdnega delavstva.

Tovariši delavci pozdravljeni. Razšli ste se po zelenih gozdovih. Za skromno skorjico kruha boste garali dolge poletne dni. Vaše nočno bivališče bo revna koča brez sleherne udobnosti. Mnogo žrtev doprinaša dandanes delavstvo. Toda toliko ni zastopavljen noben drugi delavec kot ta, ki gara po naših šumah, ustvarja in množi kapital ne sebi in njegovim, pač pa tistim, ki ga potem dosledno izkoriščajo in gazijo še tiste zakone, ki nam jih je država dala, da ščitijo nas revne zemljane. Delavci! Ali se zavedate, da na ta način kot gre zdaj, vsi propademo, tudi tisti, ki ima še svojo hišo in morda misli, da še trdno stoji. Drugi pa, ki živijo po skromnih stanovanjih bodo kmalu taborili po cigansko pod milim nebom, ako se davek na stanovanja ne omili. Ker ima vsak kmet raje prazno stanovanje kot pa plača visok davek. Tu posameznik ne pomeni nič, marveč samo skupnost, te pa je pri nas tako malo. Oddaja v državnih gozdovih se vrši potom licitacij. Ta način je poguben za delavstvo, saj se na ta način pokvarijo vse cene. Koliko delavcev bi se lahko več zapo-

slilo ako bi se držali primernih cen. Tako pa jih je mnogo obsojenih na brezposelnost. Tisti, ki bo pa delal, se bo komaj preživljal, dokler bo delal, za zimo mu ne bo ostalo ničesar. Današnji način oddaje naravnost sili delavca, da dela poceni ako hoče imeti delo. K licitaciji pridejo ljudje od različnih krajev, vsiljujejo se razni špekulanti, tudi taki, ki bi jih zemlja lahko dostojno preživljala, ako bi ji posvečali več ljubezni. Končno je pa tudi med delavstvom mnogo takih, ki vidijo le svoj jaz in hočejo na vsak način obdržati svojo mojstersko šaržo, če potem tudi vse skupaj vrag vzame. Posebno Bohinj je lahko ponosen, ker ima več takih idijotov, sužnjev kapitalizma. Ali je kje izhod iz teh razdrapanih razmer. Je, in sicer v delavski zavednosti in skupnosti, v njegovi izobrazbi. Delavec, beri in podpiraj tvoj delavski tisk, v njem boš našel tako potrebno izobrazbo in zavednost, čutil boš krivice, ki te dan na dan zede vajo in znal boš te tudi odbijati. Ni dosti, da si samo vpisan v organizacijo, tudi živeti in delati moraš po njenih načelih. Le aktivna in disciplinirana četa gozdnih delavcev bo lahko zahtevala in tudi dosegla, da se delo v državnih gozdovih odda res le tistim, ki se drugače ne morejo preživljati. Špekulante in izkoriščevalce pa proč, dovolj bede nam je že prizadejala gospodarska kriza; ni treba, da nam jo povečujejo še razni sebičneži. Zakon, ki določa oddajo potom licitacij, je treba spremeniti. Privatna podjetja se navadno oprimejo cen, ki so jih določili delavci pri licitaciji in tako je potem zguba na celi črti. Delavec! Oprimi se svoje organizacije, sodeluj z njo, bodi njen aktivni član, v nji je naša rešitev in pot, ki pelje preko vseh ovir do zmage.

Papirničarji

Medvode. Obrat tukajšnja brusilnica se v zadnjih letih nahaja v stalni krizi. Tako je bilo na pr. počenši z novembrom 1932 pa do konca leta 1933 tukajšnje delavstvo z delnimi presledki vsega skupaj šest mesecev brez posla. Tudi v tekočem letu počiva že obrat nad mesec dni in še vedno za nedogleden čas. Seveda je tu prizadeto delavstvo v težkem gmotnem položaju, ki postaja z ozirom na negotovo bodočnost vedno obupnejši. — Naša organizacija je skupno z obratnimi zapniki poslala vodstvu Združenih papirnic spomenico, v kateri opisuje krizo in njene vzroke. Del teh vzrokov bi se dalo tudi preprečiti z različnimi preureditvami v obratu, v ostalem pa bi se dalo tudi krizo omiliti na način, da bi se delavstvo, ko se tu obrat prekine, zaposlilo v obratu Goričane, kjer se več obratuje in se še vedno najde kak prostor za novince. Mnenja smo, da gre tu po vsej pravici prednost brezposelnim delavcem brusilnice Medvode, ki so že vse svoje mlade moči pustili v tem obratu, potem naj bi šele prišli na vrsto novinci, ako bi bila potreba. — Upamo, da bo vodstvo Združenih papirnic poslano spomenico upoštevalo ter izrabilo dane možnosti, da odpomore svojemu hudo prizadetemu delavstvu.

Goričane-Medvode. Ze preteklo jesen se je pri nas raznesla vest, da nameravajo v Medvodah zidati novo tekstilno tovarno, v kateri bi bilo zaposlenih več sto delavcev. Umevno, da je bila ta novica za naš kraj, kjer je mnogo brezposelnega delavstva, nadvse veselo oznanilo. Gotovi podjetniki (menda je to delniška družba, v kateri bo udeležena polovica domačega in polovica inozemskega, baje italijanskega, kapitala) so res pričeli z delom za zidavo tovarne, katera naj bi stala tik medvodskega kolodvora. Tukajšnja občina je prevzela vlogo posredovalca, odnosno nakupovalca zemljišč od tukajšnjih posestnikov. Seveda so se gotovi posestniki precej trdno držali svoje zemlje in so pristali le na zameno svojega sveta za zemljišča tukajšnjega veleposestva dedičev Jarc v Medvodah, od katerih je občina tudi kupila svet v gornje namene. Poleg tega pa je prišlo v poštev za zameno tudi agrarno zemljišče knezoškofijske posesti na Goričanah. Ze od pričetka agrarne reforme imajo ta svet v zakupu tukajšnji delavski sloji. Medtem, ko se je ostali svet plačeval po okoli 10 dinarjev kvadratni meter, pa se je za agrarni svet, katerega imajo v zakupu delavci, določila cena 1 Din za kvadratni meter, kar je vsekakor prenizko. Od gotove strani pa se je izvajal strahovit pritisk in grožnje, češ, kdor ne bo dal sveta pod temi pogoji, ta bo kriv, da ne bo tovarne in je sovražnik delavstva, agrarni svet pa da bo brezpogojno razlaščen, itd. Res je sicer, da je v gotovih primerih imela ta grožnja nekaj dobre strani. Nikakor pa ni prav, da se je pod vplivom takih in enakih groženj na eni in v hrepenenju po tovarni prevzetemu delavstvu na drugi strani takorekoč diktirala najnižja cena ravno za njihov svet, dočim se je istega

Jeseniški zaupniki zborujejo

V soboto, dne 12. t. m. se je vršila druga seja obratnih zaupnikov z dnevnim redom: čitanje zapisnika seje; poročila: starešine, tajnika, blagajnika in zaupnikov. Zapisnik se po kratkem pojasnilu, zakaj se plenarna seja ni vršila mesečno, odobril. Iz poročila starešine posnemamo: Izvršenih je bilo od zadnje seje (29. jan.) 21 intervencij. Največji spor je bil v cevarni radi nameščenskega zaupnika. Radi boleznj obratnega zaupnika je on za ta obrat izvrševal intervencije. To pa se ni zdelo prav obratvodji, seveda zato, ker zopet ni poznal naših paragrafov. Ni vedel, da mora namestnik, ako je obratni zaupnik zadržan, stopiti v funkcijo. Prestavil ga je iz obrata na plano. Veliko število intervencij so zahtevale nadure. V splošnem so sicer zabranjene. Kadar pa se le morajo radi nujnosti vršiti, tedaj namesto plačila dopust brez vsake doklade. Kolikor ur je delal preko normalnega časa, toliko ur je potem doma. Zakon pa zahteva 50% doklado, to je, da se mora za vsako uro, storjeno preko 8 ur dela, dati pol ure več dopusta, ako se ne plača v denarju. Ta način prakticiranja z nadurami pa se mora sploh odpraviti. Zakon nikjer ne omenja za nadure dopuste, pač pa plačilo. Obratni zaupnik v žični valjarni je podal na svoj mandat

ostavko. Ozadje je tole: Po stari pogodbi se je zaračunaval akord za vsako izmeno posebej, kar je bilo povod mnogim razprtijam. Pri sklepanju nove pogodbe pa so delavci na svojem obratnem sestanku napravili predlog, po katerem se akord zaračunava za obe izmeni skupaj, kar je bilo tudi ugodeno. To pa ni bilo prav 4—5 delavcem, obratni zaupnik, ki zadevo ni povsem poznal jim je pač nasedel, izvršil intervencijo za ločen račun. Večina se je temu uprla; rezultat je bil, da se je obratni zaupnik onemogočil. Glavni zaupnik je moral na zahtevo direktorije nastopiti službo. Svojo funkcijo naj bi opravljal v svojem prostem času. Zahteva vodstva je oprta na tozadevno kol. pogodbo. Vse tri strokovne organizacije so vložile zahtevo naj se ga oprostijo od dela, ker bo z novo kolektivno pogodbo več dela radi tolmačenja. Tej zahtevi se je pridružil tudi zaupniški zbor ter je izvolil 3 člansko deputacijo, da izvrši intervencijo. Poročilo je bilo odobreno. V poročilu blagajnika in tajnika ni ničesar novega. Iz poročil posameznih zaupnikov se je močno zrcalila aktivnost dela. Izvršenih je bilo skupaj preko 80 intervencij. Ves plenum se je poklonil spomenu pok. tov. Repinea.

Protesti delavstva proti uvedbi nedeljskega pouka na obrtnonadaljevalnih šolah

Bročura, ki jo je izdala ljubljanska Delavska zbornica o vajencih in obrtnonadaljevalnem šolstvu, je pri našem delavstvu vzbudila živahno zanimanje. Od vseh strani prejemamo proteste proti uvedbi nedeljskega pouka na obrtnonadaljevalnih šolah. Delavci — starši — zahtevajo, naj bo pouk ob delavnikih med delovnim časom. Eden od številnih protestov, ki smo jih v tem pogledu prejeli, se glasi:

Jugoslovanski Strokovni zvezi
v Ljubljani.

Ker se namerava predložiti g. ministru za trgovino in industrijo uredba o organizaciji pouka na strokovno nadaljevalnih šolah, si dovoljuje podpisana Strokovna skupina tekstilnega delavstva JSZ v Litiji členu 12. omenjene uredbe najenergičneje protestirati. Naznačeni člen smatramo v kolikor se nanaša na nedeljski pouk, za nesocialen

in protizakonit, ker nikakor ni v skladu z obrtnim zakonom.

Prosimo Vas radi tega, da pokrenete akcijo na pristojna mesta, da se ta člen v kolikor se nanaša na nedeljski pouk obrtnonadaljevalnih šol ukine.

Slede podpisani.

Nadalje so poslane proteste sledeče skupine: Javornik, Celje, Kranj, Tržič, Hrastnik, Sorica, Zagorje, Maribor, Sladki vrh, Moste pri Ljubljani, Vrhnika in Rimske Toplice.

Mnenja smo, naj bi vse te proteste zbrala Delavska zbornica in jih predložila ministru za trgovino in industrijo. Dobro bi bilo, ako bi Delavska zbornica sklicala radi tega poseben razgovor s prizadetimi činitelji, da se tako reakcionaren način uvedbe nedeljskega pouka na obrtnonadaljevalnih šolah prepreči.

Kovinarji

Koroška Bela—Javornik. Dolgi zimski večeri in dnevi so minuli in prišla je zelena pomlad. Celo zimo smo tičali doma in vodili dolge tedne boje z KID za novo kolektivno pogodbo. Prišel je čas, da se malo razvedrimo in se naučimo svežega zraka. Zbor organizacijskih zaupnikov je sklenil, da priredi svoj prvi pomladanski izlet v nedeljo 27. maja v Gojzd—Martuljek. Spored: Odhod zjutraj ob 7 s turistovskim vlakom iz postaje Javornik. Peljemo se do Kranjske gore, kjer bomo pri sv. maši. Takoj po sv. maši odidemo eno uro peš hoda v Martuljek. Vrnemo se zvečer s turistovskim vlakom. Odhod iz Gojzda ob 7 zvečer, da se poslužimo polovične vožnje. Za hrano naj skrbi vsak sam, vzemite jo s seboj. Tovariši, delavci! Razvedrimo se v prosti naravi,

Izlet je namenjen vsem

plačevalo drugim desetkrat dražje. Gotovo je, da ako bi se bil delavcem plačal svet vsaj po 5 Din kvadratni meter, bi to ne preprečilo zidave nove tovarne, kakor tega ni preprečilo dejstvo, da se je drugi svet plačal po 10 Din. Bodoča tovarna ima, kar se tiče cene stavbnega sveta in njegove ugodne lege, prav rojnatost priliko za lep razvoj. Razmerna največjo žrtev pa je za to doprinesel revni delavski sloj, ki je svoj svet v prid podjetja malodane podaril. Zapomnijo naj si to tisti faktorji, ki so tu delali za podjetje in naj se bodoče podjetje izkaže hvaležno delavstvu za njegovo žrtev s tem, da bo delavstvu dalo primerne, človeka dostojne plače in mu bo ustvarilo dostojne, zakonito zajamčene delovne pogoje.

— pripeljite s seboj svoje prijatelje. V slučaju slabega vremena se izlet preloži.

Javornik. Marsikateri tovariš naleti na svojih izletih po gorah na neprijetne ovire, ker nima žigosane članske izkaznice in je brez slike. Zato se naprošajo vsi, ki nimajo v redu legitimacije, da jo oddajo do 31. maja tov. tajniku ali predsedniku, da jo odpošlje žigosati na centralo. Članska izkaznica, žigosana od centrale, s sliko, vam služi za potno legitimacijo v gorah.

Del. družina na Sv. Joštu

Kakor je šel Kristus s svojimi apostoli na goro, ravno tako je tudi gosp. Demšar Viktor, kaplan v Škofji Loki, priromal s svojo delavsko družino za praznik Kristusovega vnebohoda na goro Sv. Jošt nad Kranjem. Tam je opravil daritev svete maše, pri kateri sta mu stregla delavca. Dobri pevci pa so med sv. mašo prepevali mašne pesmi, da je kar odmevalo po cerkvi. Med mašo je imel g. Demšar lepo pridigo. O, da bi vse te lepe besede ostale vsem tovarišem in tovarišicam v globokem spominu, da bi se vsi po njih ravnali, tako kot apostoli po Kristusovem vnebohodu. Ko bi zavladal povsod pravi duh krščanstva in ljubezni do bližnjega, bi bila na svetu sreča doma. To pa bi se zgodilo, ako bi se vsi ozirali na okrožnico sv. očeta Pija XI. Med drugim je tudi omenil, da bi bil srečen, ako bi poleg nas stali danes tukaj tudi oni, ki hočejo in tudi delajo na to, da bi uničila vero in pa ljubezen do bližnjega. To pa so kristjani, a žal, vpisani le v krstni knjigi, v življenju

se na to ne ozirajo. Zato tudi kupičijo iz delavskih žuljev milijone in milijone, dočim delavska družina ne dobi toliko, da bi si mogla rezati prostovoljno vsakdanji kruh, katerega je Bog odločil vsakemu za življenje.

Po sveti maši smo šli okrog cerkvice, kjer je lep razgled na vse strani, nato pa smo se vsi skupaj slikali. Ker je sonce prav prijetno sijalo, smo se vlegli v travo. Vsak pa je imel na jeziku, kako je danes tukaj lepo in kakšen lep govor je imel g. Demšar.

Zato dragi tovariši in tovarišice iz vseh krajev! Delajte tako, kot je pokazala skupina Škofja Loka, da se mi krščanski socialisti znajdemo tam, kjer je cerkva, da si tako utrdimo vero, upanje in ljubezen ter da s tem dajemo lep zgled tudi drugim, ki tega še nimajo in postanemo tako rekoč vsi apostoli delavci in delavke Kristosovi!

Rudarji

Zagorje. Na seji je odbor naše skupine sklenil, da redni mesečni sestanek tretjo nedeljo odpade, ker pride ravno na binkoštno praznike. Kdaj se bo vršil, bo sporočeno v »Pravici«. Toliko v vednost. — Blagajnik prosi, da do tretje nedelje vsak poravna zaostalo članarino in mu tako olajša nepotrebno delo in skrb. Vsak naj gleda, da čim redneje izvršuje svoje dolžnosti do organizacije, ker le tako sme tudi računati na njeno pomoč!

Delavska mladina poroča

Zagorje. Mladinski odsek JSZ v Zagorju je vprizoril v nedeljo 6. maja in na praznik 10. maja kot zaključno predstavo letošnje sezone tragedijo »Hlapec Jernej«. Vloge so bile zelo posrečeno razdeljene in tudi izborna podana, zlasti Jernej, ki je glavni v tragediji, je mnogo žrtvoval in naravnost umetniško podal svojo vlogo. Kakor Jernej, prav tako so se vsi ostali vživeli v svoje vloge in vsi igralci so bili na mestu. Da je igra vsestransko dobro uspela, gre zasluga poštvovalnemu režiserju g. kaplanu Campi. Vsi so veliko žrtvovali, a lahko smo veseli in ponosni na mladinski odsek, da je vprizoril »Hlapca Jerneja«. — Drugo pa je bilo, da se je morda igralo prepozno, ker v letni vročini gre pač vsako ven v naravo, namesto v dvorano. Ne gre pa tu toliko radi gmojnega vprašanja, pač pa vzgojnega. Zato v tem času ni bil takšen obisk kot običajno. Je pa še nekaj. Mladina se trudi, da predoči trpina hlapca Jerneja, kako išče svoje pravice, a jo koncem koncev ne dobi. Po 40 letih truda in dela noče usmiljenja, ki bi še bilo zanj, pač pa hoče pravice, ki mu po božjem in naravnem zakonu pripada.

Zato je sam nad seboj obupal in storil to, kar je. Za tako igro, ki kaže delavčev življenje in njegovo ucedo, bi se članstvo moralo bolj zanimati. Na žalost smo pa pogrešali ravno aktivne člane. Vez med mladimi in starejšimi mora biti čim tesnejša in s tem, če se starejši zanimajo za mladino, daje isti korajžo do novega dela.

To in ono

Jesenice. Javen shod nacionalcev. V nedeljo se je vršil javen shod Narodno strokovne zveze v Sokolskem domu. Udeležilo se ga je kakih 100 ljudi. Med temi je bilo do 80 prištejev ostalih dveh organizacij. Glavni govornik je bil dr. Alujevič iz Ljubljane. Razvijal je program njihove organizacije.

Shod je trajal 1 uro.

Celje. Naš agilni pokretaš, tov. Hočevar Metod se je soboto poročil z gđ. Vido Zabukovškovo. Našemu tovarišu, ki se zelo udejstvuje pri celjski skupini in je v udarni vrsti krščansko socialističnega pokreta, želimo obilo božjega blagoslova v novem stanu. Naj še v naprej pride med nas in nas s svojo preizkušnostjo krepi. — Sinkovič Viktor, tudi dolgoletni član tukajšnje skupine, se je poročil z gđ. Vero Hajsingerjevo. Tudi njima želimo obilo božjega blagoslova. — Pomotoma je izostalo k poročilu obnega zboru celjske skupine v zadnji številki »Delavske Pravice«, da je bil izvoljen za društvenega gospodarja tov. Ciril Debeljak.

Urejanje in za uredništvo odgovarja: Peter Lamberd. — Za Jugoslovansko tiskarno: K. Čol. — Izdaje na konzorcij »Delavske Pravice«, Srebrna Smer.